

SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO DO KLASY VII

OCENĘ CELUJĄCĄ

Otrzymuje uczeń, który opanował pełen zakres wiadomości określany programem nauczania dla kl. VII (patrz: ocena bardzo dobra), a poza tym:

Kształcenie literackie i kulturowe:

- twórczo rozwiązuje problemy i zagadnienia z literatury i gramatyki,
- rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne oraz cechują się dojrzałością myślenia, a temat na który uczeń się wypowiada jest wyczerpująco przez niego zrealizowany,
- prawidłowo ocenia i wartościuje problemy, zjawiska, dotyczące literatury, kultury oraz języka,
- potrafi krytycznie ustosunkować się do literackiej, językowej i kulturowej rzeczywistości,
- umie odnaleźć korelacje między czytanim tekstem a współczesnością,
- potrafi odwołać się do kontekstu historyczno-literackiego,
- całkowicie poprawnie pod względem stylistyczno – językowym wypowiada się w poznanych formach wypowiedzi,
- z łatwością omawia środki stylistyczne podając powód lub skutek ich zastosowania,
- podejmuje dyskusje, w której używa logicznych i zgodnych z rzeczywistością sądów,
- w swoich wypowiedziach odwołuje się do poznanych wcześniej tekstów,
- posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem,
- odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów,
- wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe,
- współpracuje w zespole, często odgrywając rolę lidera,
- otrzymuje maksymalną liczbę punktów za prace pisemne.

Nauka o języku, tworzenie wypowiedzi, samokształcenie:

- posiada wszystkie umiejętności przewidziane programem kl. VII.

OCENĘ BARDZO DOBRĄ

Otrzymuje uczeń, który opanował pełen lub prawie pełen zakres wiadomości określany programem nauczania dla kl. VII.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- uczeń wykazuje szczegółową znajomość treści przeczytanych lektur,
- zna cechy i budowę dramatu: akt, scena, tekst główny i poboczny, monolog, dialog,
- samodzielnie potrafi wyjaśnić i wskazać w tekście: neologizm, eufemizm, inwokacja, symbol, alegoria, pytanie retoryczne (powtórzenie), ironia,
- dokładnie omawia i interpretuje obraz/rzeźbę/fotografię odwołując się do kontekstów,
- zna cechy i odmiany liryki oraz epiki,
- definiuje i rozróżnia gatunki literackie: fraszka, pieśń, satyra, komedia, nowela, opowiadanie,
- definiuje i rozróżnia gatunki publicystyczne: wywiad,
- potrafi omówić cechy świata przedstawionego, narratora, fabułę.

Kształcenie językowe:

- potrafi omówić tworzenie i budowa słowotwórcza wyrazów,
- zna definicję i potrafi wskazać wyraz podstawowy i wyrazy pochodne,
- bezbłędnie zapisuje kłopotliwe przyrostki i przedrostki w wyrazach złożonych,
- nie popełnia błędów w zapisie wyrazów z ą, ę, om, on, em, en,
- poprawnie zapisuje przymiotniki złożone i rzeczowniki zakończone na -i, -ii, -ij,
- potrafi wyjaśnić upodobnienia fonetyczne, akcentowanie sylab,
- zna typy imiesłowów,
- potrafi znaleźć w tekście imiesłowowy równoważnik zdania,
- zna zasady pisowni nie z imiesłowami,
- zna i regularnie posługuje się zasadami cytowania cudzych tekstów,
- poprawnie stosuje przecinek w wypowiedzeniu złożonym i wielokrotnie złożonym,
- potrafi omówić i wskazać w tekście wypowiedzenie wielokrotnie złożone i fragmenty mowy zależnej i niezależnej,
- nie popełnia błędów w zapisie bezosobowych form czasownika zakończonych na -no i -to,
- potrafi zdefiniować i podać przykłady czasowników dokonanych i niedokonanych,
- wie czym jest strona bierna i czynna czasownika,
- umie wskazać w tekście zdania złożone.

Tworzenie wypowiedzi:

- potrafi bezbłędnie napisać charakterystykę,
- z łatwością komponuje i redaguje tekst, zna i stosuje różne rodzaje opisów – sztuki, przeżyć, sytuacji,
- tworzy wywiad i rozprawkę całkowicie poprawnie pod względem stylistycznym, językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym,
- redaguje scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki oraz własnych pomysłów,- steruje dyskusją wykorzystując sposoby jej prowadzenia,
- tworzy prezentacje wykorzystując wypowiedź argumentacyjną.

Samokształcenie:

- samodzielnie prowadzi zajęcia - przygotowanie prezentacji na zadany temat (przedstawienie rezultatów swojej pracy, krytyczna ocena zdobywanych informacji i wyrażanie opinii na podejmowany temat, wskazanie źródeł wykorzystanych informacji),
- uczeń jest przewodniczącym zespołu projektowego.

OCENĘ DOBRĄ

Otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz wybrane elementy przewidziane programem nauczania w klasie siódmej.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- wykazuje się znajomością treści lektur,
- odczytuje tekst na poziomie przenośnym,
- określa nadawcę i odbiorcę tekstu,
- wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania – potrafi odnieść je do ogólnie przyjętych wzorców,
- określa cechy gatunków literackich,
- potrafi określić funkcje środków artystycznego przekazu – epitet, porównanie, przenośnia, onomatopeja, pytanie retoryczne,
- rozpoznaje i wskazuje cechy gatunkowe psalmu, pieśni i hymnu,
- posługuje się terminami realizm i fantastyka, adaptacja filmowa i adaptacja teatralna,
- posługuje się terminami związanymi z dramatem,
- analizuje treść symbolu występującego w malarstwie,
- określa role aktora, scenografa i charakteryzatora,
- próbuje omówić elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim,
- nazywa elementy groteski w utworze,

- uzasadnia własne zdanie za pomocą rzeczowych argumentów,
- opisuje uczucia własne i bohaterów literackich,
- redaguje opis, rozprawkę, charakterystykę, recenzję, sprawozdanie, plany, zaproszenie, ogłoszenie,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia niewiele błędów językowych, ortograficznych i stylistycznych,
- bierze czynny udział w lekcji,
- wykonuje prace domowe, czasem także nieobowiązkowe.

Kształcenie językowe:

- rozpoznaje zjawisko manipulacji i prowokacji językowej,
- odróżnia odmienne i nieodmienne części mowy, prawidłowo używa różnych form rzeczowników, przymiotników i liczebników,
- łączy wyrazy w zdaniu i zdania za pomocą spójnika,
- określa funkcję wykrzyknika w wypowiedziach,
- określa części mowy i ich formy w tekście,
- sporządza wykres zdania pojedynczego określając części zdania,
- odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego,
- zna rodzaje podmiotu i wskazuje je w tekście,
- rozróżnia rodzaje zdań,
- zna podstawowe zasady ortograficzne,
- wskazuje sposoby wzbogacania zasobu słownikowego języka.

Tworzenie wypowiedzi:

- potrafi napisać charakterystykę,
- komponuje i redaguje tekst, zna i stosuje różne rodzaje opisów – sztuki, przeżyć, sytuacji,
- wie jak stworzyć wywiad i rozprawkę,
- redaguje scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki,
- chętnie uczestniczy w dyskusji,
- tworzy prezentacje.

Samokształcenie:

- uczestniczy w projektach edukacyjnych,
- rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania.

OCENĘ DOSTATECZNĄ

Otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiadomości przewidzianych podstawą programową.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- wykazuje się znajomością treści lektur,
- rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju,
- rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, epepeja, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich,
- wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog,
- rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, eufemizm, inwokację, symbol, alegorię i określa ich funkcje,
- zna pojęcie komizmu, rozpoznaje jego rodzaje w tekstach oraz określa ich funkcje;
- zna pojęcie ironii, rozpoznaje ją w tekstach oraz określa jej funkcje,
- określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich,
- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji,
- wykorzystuje w interpretacji tekstów literackich elementy wiedzy o historii i kulturze oraz potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny,
- recytuje utwór literacki w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem,
- wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
- porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie,
- interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia),
- dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa,
- rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, wywiad, artykuł, określa ich podstawowe cechy,
- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury,

- znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

Kształcenie językowe:

- rozumie mechanizm upodobnień fonetycznych i utraty dźwięczności w wygłosie; rozumie rozbieżności między mową a pismem,

- rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń,

- zna zasady tworzenia wyrazów złożonych,

- rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie,

- rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone,

- odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie,

- rozumie i stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu,

- dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy); rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, określa ich funkcje w tekście,

- rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, używa poprawnych form gramatycznych imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców,

- zna sposoby wzbogacania słownictwa,

- rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny,

- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach,

- rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich,

- rozumie, na czym polega błąd językowy,

- wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych,

- poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne,

- poprawnie zapisuje samogłoski ustne i nosowe, spółgłoski twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne,

- zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy.

Tworzenie wypowiedzi:

- funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę,
- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi,
- tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych,
- wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych,
- odróżnia przykład od argumentu,
- przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego,
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie,
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad,
- wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, streszcza, parafrazuje,
- formułuje pytania do tekstu,
- dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.

Samokształcenie:

- rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji,
- rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- uczestniczy w projektach edukacyjnych,
- rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy,
- rozwija nawyki systematycznego uczenia się,
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.

OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ

Otrzymuje uczeń, który samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności:

Kształcenie literackie i kulturowe:

- wykazuje się ogólną znajomością treści lektur,
- odczytuje tekst na poziomie dosłownym,
- rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje,
- odróżnia rodzaje literackie,
- rozpoznaje cechy gatunkowe noweli, powieści, opowiadania, komedii, tragedii, trenu,
- podejmuje próby uczestniczenia w dyskusji,
- streszcza proste teksty,
- podejmuje próby charakterystyki postaci, pisze list, sprawozdanie, prostą notatkę, streszczenie, zaproszenie, ogłoszenie i stara się by zapis wypowiedzi był estetyczny,
- dostrzega różnicę między literaturą piękną a literaturą naukową.

Kształcenie językowe:

- rozpoznaje wyraz pochodny i podstawowy,
- dostrzega zróżnicowanie słownictwa,
- rozumie znaczenie homonimów,
- rozumie pojęcie stylu: styl urzędowy, potoczny, artystyczny, publicystyczny,
- rozróżnia zdanie pojedyncze, złożone i równoważnik zdania,
- zna podstawowe zasady ortograficzne,
- poprawnie przytacza cudze wypowiedzi.

Tworzenie wypowiedzi:

- korzystając ze wskazówek nauczyciela tworzy recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad,
- streszcza tekst,
- formułuje pytania do tekstu,
- czyta głośno i mówi z pamięci fragmenty tekstu,
- z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedź odpowiednią dla danej formy gatunkowej,
- podejmuje próby argumentacji przy tworzeniu tekstów argumentacyjnych,
- wyraża własne zdanie.

Samokształcenie:

- korzysta z informacji,
- uczestniczy w projektach edukacyjnych,
- pracuje nad systematycznym uczeniem się,
- w miarę swoich możliwości i zainteresowań uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim

mieście.

OCENĘ NIEDOSTATECZNĄ

Otrzymuje uczeń, który nie opanował zakresu wiadomości przewidzianych podstawą programową.

- nie potrafi, nawet przy pomocy nauczyciela, zredagować prostych form wypowiedzi,
- nie opanował elementarnych wiadomości z zakresu budowy i analizy utworów literackich, przewidzianych podstawą programową w klasie VII,
- wypowiedzi nie są poprawne pod względem językowym i rzeczowym,
- w wypowiedziach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych i interpunkcyjnych,
- nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności,
- nie podejmuje starań w celu uzyskania oceny pozytywnej – ma lekceważący stosunek do przedmiotu.